Vortaro

Slovník v příkazovém řádku

Obsah dokumentace

1 I	Ookumentace pro uživatele	3
1.1	Důvod vzniku programu	3
1.2	Instalace programu	4
1.2.1	Instalace v prostředí Linux	4
1.2.2	Instalace v prostředí Windows - bez kompilace	6
1.2.3	Instalace v prostředí Windows - včetně kompilace	7
1.2.4	Instalace na ostatních platformách	9
1.3	Použití programu	11
1.3.1	Použití programu v neinteraktivním režimu	11
1.3.2	Použití programu v interaktivním režimu	12
1.3.3	Použití s větším počtem různých datových souborů	12
2 I	Ookumentace pro programátora	14
2.1	Celkový přehled souborů	14
2.2	Podrobnější popis struktur a funkcí	15
2.2.1	SXLOSILOJ - klíče	15
2.2.2	KONVKODADO - konverze kódování	16
2.2.3	KONVERTO - konverze csv-souboru do dat-souboru	17
2.2.4	LISTO - obousměrný seznam	19
2.2.5	TRADUKADO - překládání	20
2.2.6	MemArangxo - kontrolní systém uvolnění všech alokovaných	
	bloků v haldě	22
2.2.7	Symbolické konstanty a makra	23
3 F	Reistřík	25

1 Dokumentace pro uživatele

1.1 Důvod vzniku programu

Od roku 2006 mají esperantisté vládnoucí českým jazykem k volnému použití slovník, rozsahem i důkladností monumentální dílo pana Josefa Hrona¹. Nejbolestivější slabinou pohodlného používání této práce je jeho forma. Jde totiž o datový soubor tabulkového kalkulátoru, který v době psaní této dokumentace obsahuje úctyhodných 169912 položek. Pouhé načtení takto velkého souboru do tabulkového kalkulátoru trvá tak dlouho, že spolehlivě odradí od občasného použití pro ojedinělý výraz. Vyhledávání jednotlivých výrazů po načtení se na běžně vybaveném počítači pohybuje v řádu několika vteřin, což také nelze označit za vysoký komfort. Pro použití v příkazovém řádku, což je oblíbená forma práce mnoha uživatelů operačních systémů unixového typu, také není forma datového souboru pro tabulkový kalkulátor nejvhodnější.

Z těchto důvodů jsem se rozhodl napsat program, který výše zmíněné nevýhody odstraní. Svůj program jsem nazval **vortaro**² a při jeho tvorbě jsem preferoval následující požadavky:

- přenositelnost program je vytvořen v ANSI C, takže ho lze přeložit pro prakticky libovolnou platformu. Pro nejrozšířenější desktopové platformy (Windows/Linux) je kompilace, instalace i odinstalace usnadněna jednoduchými skripty.
- rychlost program si na základě datového souboru pro tabulkový kalkulátor vytvoří vlastní oindexovaný soubor, pomocí kterého bude vyhledávací služby poskytovat v maximální rychlosti.
- integrace v prostředí příkazového řádku program lze pouštět jednorázově, kdy vstup vložíme pomocí parametrů a výstup (tedy překlad výrazu) můžeme nasměrovat na obrazovku, do souboru, nebo do dalšího programu jak je běžné u jiných příkazů konsole. Možná je také práce v interaktivním režimu, kdy můžeme listovat nejbližším okolím vyhledaného hesla.

¹ k dispozici http://esperanto.wz.cz/

² v esperantu výraz pro 'slovník'

1.2 Instalace programu

1.2.1 Instalace v prostředí Linux

V této části předpokládám, že uživatel disponuje některou z běžných distribucí operačního systému Linux, s nainstalovaným kompilátorem **gcc**, programem **make**, **unzip** a příkazovým interpretem typu **BASH**. Při instalaci prosím sledujte následující postup:

• **Dekomprimace** Rozbalte stažený soubor do libovolné složky, ve které máte právo čtení i zápisu:

```
unzip vortaro.zip
```

a vstupte do rozbalené složky Vortaro.

cd Vortaro

• Kompilace Program si zkompilujte pomocí příkazu:

```
make -f alLin kompili
```

Pokud vše proběhne v pořádku, měla by být složka doplněna několika soubory s koncovkou '.o' a hlavně souborem _vortaro. Tento spustitelný soubor poskytuje veškerou funkčnost programu. Nezvyklé je na něm pouze to, že je třeba při spouštění uvádět celou absolutní cestu. Příklad:

```
\home\uzivatel\bin\ vortaro -h
```

Vyhnul jsem se tak nutnosti používat globální proměnné systému. Použití programu to nijak nekomplikuje, pouze se místo přímého spuštění programu bude spouštět krátký skript, který tento požadavek zajistí.

• Instalace Nyní program nainstalujeme. Před tímto krokem je třeba zvážit, kam program umístíte. Je totiž nutné mít na dané místo právo zápisu a také by mělo být umístěno v proměnné PATH. Doporučuji se tedy před tímto krokem přihlásit jako root. Instalaci provedeme buď opět přes příkaz 'make':

make -f alLin instali

Nebo přímo spuštěním skriptu

./instvort.lin

³ zjišťuje si tak totiž umístění svého defaultního datového souboru

Budete dotázáni, kde chcete mít program s daty umístěn:

```
Kie vi volas vortaro havi?
Situo devas en parametro PATH esti. [/usr/bin]
```

Pokud jste s umístěním /usr/bin spokojeni, stačí stisknout Enter, jinak zadejte obdobnou cestu. Program by Vás měl bez chybových hlášení poinformovat, že je nainstalován a že je možné přistoupit ke konverzi hlavního datového souboru:

```
Aplikajxo 'vortaro' estas instalita.
Nun vi povas konvertu csv-dosiero per elekto '-k'... - legu helpon: ('vortaro -h').
```

Na Vámi zvoleném umístění se nyní nachází spustitelný skript vortaro a složka vortdosiero, do které byl zkopírován soubor vortaro

• Konverze datového souboru Ve složce Vortaro se nachází soubor EspSlov-nik.csv, který je aktuální v době psaní této dokumentace. Stáhl jsem ho ze stránky http://esperanto.wz.cz/ a pomocí OpenOffice 2.0 uložil ve formátu CSV. V případě, že budete vytvářet svůj vlastní CSV soubor, dejte pozor, aby byl uložen ve formátu UTF-8. Pokud jste stále ve složce Vortaro, můžete konverzi datového souboru provést jednoduše jedním z příkazů:

```
vortaro -ku EspSlovnik.csv
vortaro -ki EspSlovnik.csv
```

Kterou z voleb použít záleží na češtině, kterou používá Vaše distribuce. První volba předpokládá UTF-8, druhá ISO-8859- 2^4 . Pokud si nejste jisti, zvolte první možnost a v případě problémů se zobrazením interpunkce, zkuste později druhou. Ve druhém případě bude esperantská diakritika nahrazena spřežkami ($\hat{c}, \hat{h}, \hat{g}, \check{u}$... -> cx, hx, gx, ux...).

Konverze nějakou dobu trvá, pokud proběhne úspěšně, oznámí Vám to nápis:

```
Konverto finigxis...
```

Ve složce vortdosiero by se nyní měl nacházet datový soubor s názvem espvortaro.dat.

• **Případná odinstalace** Tím je program vortaro připraven k používání. Ve složce Vortaro kromě této dokumentace nyní přítomen také skript malinstvort.lin, jehož spuštěním můžete vortaro ze svého systému odinstalovat. Ostatní již s velkou pravděpodobností potřebovat nebudete.

⁴ známo také jako ISO Latin 2

1.2.2 Instalace v prostředí Windows - bez kompilace

V této části předpokládám, že uživatel disponuje některou z 32-bitovou verzí operačního systému Windows.

• **Dekomprimace** Rozbalte stažený soubor a výslednou složku **Vortaro** přesuňte například do kořenového adresáře složky C:\. Otevřete **Příkazový řádek** a vstupte do rozbalené složky Vortaro:

c:
cd \Vortaro

• Instalace Program je třeba instalovat na takové místo v adresářové struktuře, které je uvedeno v proměnné %PATH%. Které to jsou můžete zjistit příkazem:

echo %PATH%

Dále musíte mít ve vybraném umístění právo zápisu. Upravování proměnné %PATH% a nastavování práv uživatelů překračuje cíl této dokumentace. Pokud máte vybráno, spusíte dávkový soubor:

./instrapide.win.bat

Budete dotázáni, kde chcete mít program s daty umístěn:

Kie vi volas vortaro havi?
(Situo devas en parametro PATH esti):

Předpokládám, že odpovíte například:

c:\windows

Program by Vás měl bez chybových hlášení poinformovat, že je nainstalován a že je možné přistoupit ke konverzi hlavního datového souboru:

Aplikajxo 'vortaro' estas instalita. Nun vi povas konvertu csv-dosiero per elekto '-k'... - legu helpon: ('vortaro -h').

Na Vámi zvoleném umístění se nyní nachází spustitelný skript

c:\windows\vortaro.bat

a složka

c:\windows\vortdosiero

do které byl zkopírován soubor

c:\windows\vortdosiero\ vortaro.exe

• Konverze datového souboru Ve složce Vortaro se nachází soubor EspSlovnik.csv, který je aktuální v době psaní této dokumentace. Stáhl jsem ho ze stránky http://esperanto.wz.cz/ a pomocí OpenOffice 2.0 uložil ve formátu CSV. V případě, že budete vytvářet svůj vlastní CSV soubor, dejte pozor, aby byl uložen ve formátu UTF-8. Pokud jste stále ve složce Vortaro, můžete konverzi datového souboru provést jednoduše příkazem:

vortaro -kc EspSlovnik.csv

V příkazovém řádku se bohužel používá 'čeština' známá jako CP85 2^5 , kde na rozdíl od UTF-8 nelze zobrazovat českou a esperantskou diakritiku zároveň. Během konverze a indexování CSV souboru bude tedy esperantská diakritika nahrazena spřežkami ($\hat{c},\hat{h},\hat{g},\,\check{u}...$ -> cx, hx, gx, ux...).

Konverze nějakou dobu trvá, pokud proběhne úspěšně, oznámí Vám to nápis:

Konverto finigxis...

Ve složce c:\windows\vortdosiero by se nyní měl nacházet datový soubor s názvem espvortaro.dat.

• **Případná odinstalace** Tím je program vortaro připraven k používání. Ve složce Vortaro kromě této dokumentace nyní přítomen také skript malinstvort.win.bat, jehož spuštěním můžete vortaro ze svého systému odinstalovat. Ostatní již s velkou pravděpodobností potřebovat nebudete.

1.2.3 Instalace v prostředí Windows - včetně kompilace

V této části předpokládám, že uživatel disponuje některou aktuální verzí Windows a má nainstalované vývojové prostředí Microsoft Visual C++ 2008 Express Edition

• Dekomprimace Rozbalte stažený soubor a výslednou složku Vortaro přesuňte například do kořenového adresáře složky C:\. Otevřete Příkazový řádek a vstupte do rozbalené složky Vortaro:

c:
cd \Vortaro

⁵ nebo také PC Latin 2

• Kompilace Program si zkompilujte pomocí příkazu:

nmake -f alWin kompili

Pokud vše proběhne v pořádku, měla by být složka doplněna několika soubory s koncovkou '.obj' a hlavně souborem _vortaro.exe. Tento spustitelný soubor poskytuje veškerou funkčnost programu. Nezvyklé je na něm pouze to, že je třeba při spouštění uvádět celou absolutní cestu.⁶ Příklad:

C:\Vortaro_vortaro.exe -h

Vyhnul jsem se tak nutnosti používat globální proměnné systému. Použití programu to nijak nekomplikuje, pouze se místo přímého spuštění programu bude spouštět dávkový soubor, který tento požadavek zajistí.

• Instalace Program je třeba instalovat na takové místo v adresářové struktuře, které je uvedeno v proměnné %PATH%. Které to jsou můžete zjistit příkazem:

echo %PATH%

Dále musíte mít ve vybraném umístění právo zápisu. Upravování proměnné %PATH% a nastavování práv uživatelů překračuje cíl této dokumentace. Pokud máte vybráno, použijte příkaz:

nmake -f alWin instali

Budete dotázáni, kde chcete mít program s daty umístěn:

Kie vi volas vortaro havi?
(Situo devas en parametro PATH esti):

Předpokládám, že odpovíte například:

c:\windows

Program by Vás měl bez chybových hlášení poinformovat, že je nainstalován a že je možné přistoupit ke konverzi hlavního datového souboru:

Aplikajxo 'vortaro' estas instalita. Nun vi povas konvertu csv-dosiero per elekto '-k'... - legu helpon: ('vortaro -h').

Na Vámi zvoleném umístění se nyní nachází spustitelný skript

 $^{^6\,}$ zjišťuje si tak totiž umístění svého defaultního datového souboru

c:\windows\vortaro.bat

a složka

c:\windows\vortdosiero

do které byl zkopírován soubor

c:\windows\vortdosiero_vortaro.exe

• Konverze datového souboru Ve složce Vortaro se nachází soubor EspSlov-nik.csv, který je aktuální v době psaní této dokumentace. Stáhl jsem ho ze stránky http://esperanto.wz.cz/ a pomocí OpenOffice 2.0 uložil ve formátu CSV. V případě, že budete vytvářet svůj vlastní CSV soubor, dejte pozor, aby byl uložen ve formátu UTF-8. Pokud jste stále ve složce Vortaro, můžete konverzi datového souboru provést jednoduše příkazem:

vortaro -kc EspSlovnik.csv

V příkazovém řádku se bohužel používá 'čeština' známá jako CP85 2^7 , kde na rozdíl od UTF-8 nelze zobrazovat českou a esperantskou diakritiku zároveň. Během konverze a indexování CSV souboru bude tedy esperantská diakritika nahrazena spřežkami ($\hat{c},\hat{h},\hat{g},\,\check{u}...$ -> cx, hx, gx, ux...).

Konverze nějakou dobu trvá, pokud proběhne úspěšně, oznámí Vám to nápis:

Konverto finigxis...

Ve složce c:\windows\vortdosiero by se nyní měl nacházet datový soubor s názvem espvortaro.dat.

Případná odinstalace Tím je program vortaro připraven k používání. Ve složce Vortaro kromě této dokumentace nyní přítomen také skript malinstvort.win.bat, jehož spuštěním můžete vortaro ze svého systému odinstalovat. Ostatní již s velkou pravděpodobností potřebovat nebudete.

1.2.4 Instalace na ostatních platformách

V této části předpokládám, že uživatel nemůže využít předchozích popisů a chce program instalovat na zcela odlišnou platformu.

• **dekomprimace** - rozbalte stažený soubor a přesuňte se do výsledné složky Vortaro. Zde kromě jiného najdete zdrojový kod programu (kodado.c, kodado.h, listo.c, listo.h, malloko.c, malloko.h, sxlosiloj.c, sxlosiloj.h, vortaro.c, vortaro.h). Je

 $^{^7\,}$ nebo také PC Latin $2\,$

potřeba ho zkompilovat libovolným kompilátorem akceptujícím ANSI C. Pokud je na vaší platformě dostupný nástroj usnadňující kompilaci - make/nmake, můžete využít souborů makefile, které najdete ve složce pod názvem alLin/alWin.

• instalace - výsledný spustitelný soubor je třeba spouštět včetně kompletní cesty, kde je umístěn a to i v případě, že se zrovna ve stejné složce nacházíte. Je proto vhodné vytvořit na Vaší platformě spouštěcí skript, s podobnou funkcí, jako má onen na platformě Lin:

```
#! /bin/bash
# komentar: program se nachazi v /usr/bin/
# komentar: znaky $* jsou parametry predane skriptu
/usr/bin/_vortaro $*
```

a ten umístit na místo, ve kterém systém spouštěcí skripty očekává. Jako kontrolu, že je Váš program spustitelný, ho zkuste spustit s parametrem '-h'. Pokud se Vám na konsoli objeví stručný popis použití v esperantu, je vše v pořádku.

• Konverze datového souboru V rozbalené složce Vortaro se nachází soubor EspSlovnik.csv, který je aktuální v době psaní této dokumentace. Stáhl jsem ho ze stránky http://esperanto.wz.cz/ a pomocí OpenOffice 2.0 uložil ve formátu CSV. V případě, že budete vytvářet svůj vlastní CSV soubor, dejte pozor, aby byl uložen ve formátu UTF-8. Pokud jste stále ve složce Vortaro, program je již spustitelný např. příkazem vortaro, můžete konverzi datového souboru provést jednoduše jedním z příkazů:

```
vortaro -k EspSlovnik.csv
vortaro -kc EspSlovnik.csv
vortaro -ki EspSlovnik.csv
vortaro -kw EspSlovnik.csv
```

Který použít, záleží na používaném kódování 'češtiny' ve Vašem OS. Předchozí příkazy přizpůsobí datový soubor pořadě těmto kodováním: UTF-8, ISO-8859-2⁸, CP852⁹, Windows-1250.

Pokud se Vám konverze povede, měl by se v místě, kde se nachází Vámi zkompilovaný program, objevit soubor espvortaro.dat. V takovém případě jste instalaci zřejmě zvládli a můžete pokračovat v čtení o použití programu...

⁸ ISO Latin 2

⁹ PC Latin 2

1.3 Použití programu

Vyhledávání hesel je podřízeno struktuře slovníku, který obsahuje u každého hesla 9 položek:

ŝlosilo1¹⁰ - obsahuje seznam klíčů v esperantu, které mají k danému heslu nějaký vztah. Každý klíč začíná a končí tečkou, takže tato položka může obsahovat například:

```
.paciga jugxisto. .pacojugxisto.
```

ŝlosilo2¹⁰ - obsahuje seznam klíčů v češtině, které mají k danému heslu nějaký vztah. každý klíč začíná a končí čárkou, takže tato položka může obsahovat například:

```
,smířit se, ,usmířit se,
```

- vortradiko¹¹ například pac pro výrazy pacema, paciga, pacigi...
- esperante (výraz v esperantu)
- fonto¹² například hovor, hud, křest ...
- ĉeĥe (výraz v češtině)
- noto¹³ obvykle upřesnění použití
- komparu¹⁴ odkaz na jiné výrazy, které mají k současnému vztah

Program vortaro prohledává pouze v prvních dvou položkách¹⁵ a jeho výstupem je zbývajících 7. Stává se, že stejný klíč je uveden u více hesel, takže výstupem programu je často více takových sedmic. Příklady možných vyhledávaných výrazů:

1.3.1 Použití programu v neinteraktivním režimu

Pro tento režim voláme program s přepínačem '-t':

vortaro -t ,ahoj, ijo.

 $^{^{10}}$ ŝlosilo=klíč

¹¹ vortradiko = kořen slova

 $^{^{12}}$ fonto = zdroj

 $^{^{13}}$ noto = poznámka

¹⁴ komparu = porovnej

 $^{^{15}}$ tzn. slosilo1, slosilo2

výraz	vyhledá všechny položky,
.lingvo.	u kterých je esperantský klíč lingvo
,jazyk,	u kterých je český klíč jazyk
ejo.	jejichž esperantský klíč končí na -ejo
,vy	jejichž český klíč začíná předponou vy-
elo	jejichž klíč (český nebo esperantský) obsahuje elo

Tabulka 1.1 příklady vyhledávání

Program si načte z datového souboru vortdosiero/espvortaro.dat oindexované klíče, vyhledá mezi nimi všechny české, které obsahují 'ahoj' a všechny esperantské, které končí na '-ijo'. Nalezené vytiskne na standartní výstup, uvolní oindexované klíče a skončí. Pro soustavnější vyhledávání je výhodnější interaktivní režim...

1.3.2 Použití programu v interaktivním režimu

Pro tento režim voláme program s jediným přepínačem '-ti':

vortaro -ti

Program se vás zeptá na slovo pro přeložení (vorto por traduki). Místo slova můžete stisknout $\operatorname{ctrl}+f^{16}$, nebo $\operatorname{ctrl}+q$ a po následném enter se program ukončí. Jinak vyhledá položku s nejbližším klíčem, pomocí kláves 'h'/'l' listovat nejbližším okolím, přes volbu 'n' vyhledávat nový výraz, nebo opět ukončit program přes $\operatorname{ctrl}+f/q$.

1.3.3 Použití s větším počtem různých datových souborů

Je možné si překonvertovat více různých CSV souborů a používat libovolný z nich v ne/interaktivním režimu. V takovém případě použijte pro konverzi následující zápis:

vortaro -k soubor.csv novysoubor.dat

Součástí názvů souborů může být samozřejmě kompletní cesta v adresářové struktuře. V uvedeném příkladě se soubor 'novysoubor.dat' vytvoří v aktuální složce. Přinutit program vortaro, aby použil místo standartního 'espvortaro.dat' ve složce vortdosiero - soubor novysoubor.dat', lze pomocí přepínače '-td'/'-tid'¹⁷:

 $^{^{16}}$ od slova fino = konec

 $^{^{17}\,}$ pro interaktivní/neinteraktivní režim

vortaro -td novysoubor.dat ,ahoj, ijo.
vortaro -tid novysoubor.dat

Za parametrem '-td'/'-tid' lze samozřejmě opět jako jméno souboru uvést celou cestu. Pro pohodlné používání je vhodné si pro časté používání různých datových souborů připravit různě pojmenované spouštěcí skripty, podle šablony již existujícího vortaro.

2 Dokumentace pro programátora

2.1 Celkový přehled souborů

Celý program je rozdělen do pěti souborů:

- vortaro v souboru vortaro.c se nachází počáteční funkce main, která dle parametrů spouští hlavní funkce programu. Dále obsahuje základní struktury a funkce, které řídí dvě základní funkce programu konverze a překlad.
- sxlosiloj obsahuje objekt¹⁸, jehož funkcí je udržovat v paměti RAM klíče tedy vyhledávané položky. U každé z nich je i odkaz na ostatní data, která je po vyhledání nutné zobrazit, ale pro svou obsáhlost zůstávají po celý běh v datovém souboru a načítány jsou jen jednotlivě v případě úspěšného vyhledání. Základní funkce objektu SXLOSILOJ jsou:
 - * aldonuSxlosilo uložení konkrétního klíče
 - * rangxuSxlosiloj seřazení klíčů pro budoucí snadnější vyhledávání
 - * konservuSxlosiloj uložení seřazených klíčů do datového souboru
 - * surekranigiSxlosiloj načtení seřazených klíčů z datového souboru
- kodado obsahuje objekt, jehož funkcí je překládat kódování UTF-8 do jedné z 'češtin':
 - ★ Windows-1250
 - ★ ISO-8859-2¹⁹
 - \star CP852²⁰
- listo obsahuje objekt, který poskytuje základní funkce běžného obousměrného seznamu. Tento objekt neměl být původně součástí tohoto projektu, proto disponuje mnoha funkcemi, které přímo s programem vortaro nesouvisí. Proměnil jsem je v komentáře, pro případ, že by se později hodily.
- malloko malloko znamená opak 'lokálního' tedy globální. Tento soubor obsahuje vše, co je potřeba mít dostupné ve všech ostatních. Především se jedná o vlastní systém kontroly alokované a uvolněné paměti, který se zapíná, když je definována symbolická konstanta DEBUG. Bohužel nelze funkci mallinfo() využívat v prostředí Win, takže pro správnou činnost v DEBUG modu by bylo

¹⁸ objekt - tedy strukturu + metody

 $^{^{19}}$ známo také jako ISO Latin 2

 $^{^{20}}$ známo tako jako PC Latin 2

nutné vytvořit paraelní systém kontroly alokace paměti i pro tuto platformu. To jsem ale nepovažoval za nutné, protože kladný výsledek kontroly na platformě Linux je platný i pro všechny ostatní platformy, na kterých program poběží.

Kromě těchto pěti základních souborů je součástí projektu také několik skriptů, usnadňujících kompilaci, instalaci a funkčnost na dvou hlavních platformách:

- alLin, alWin Makefile soubory pro kompilaci a instalaci programu
- instvort.lin, instvort.win.bat skript, který se zeptá na místo v adresářové struktuře, na kterém potom vytvoří složku vortdosiero, do ní zkopíruje zkompilovaný program a vytvoří spouštěcí skript.
- instalurapide.win.bat pro snadnější instalaci uživatelům OS Win, je součástí
 již zkompilovaný binární soubor pro tuto platformu. Při instalaci bez kompilace
 tento dávkový soubor zkopíruje zmíněný binární soubor na vybrané umístění a
 vytvoří spouštěcí skript.
- purigu.lin, purigu.win.bat odstraní všechny soubory po předchozí kompilaci, je tedy možné pokusit se o novou.
- EspSlovnik.csv soubor dat pro naplnění slovníku po instalaci programu.

2.2 Podrobnější popis struktur a funkcí

2.2.1 SXLOSILOJ - klíče

Hlavní funkcí tohoto objektu (struktury SXLOSILOJ a s ní spolupracující funkce) je spravovat krátké textové řetězce²¹, tzn. udržovat je v paměti, řadit je, ukládat do souboru a opět je ze souboru načíst. Každý klíč uložený do této struktury souvisí s určitými externími daty na disku, takže za každým klíčem je uloženo také číslo long int, které je offsetem souvisejících externích dat v datovém souboru.

Jedná se v podstatě o dvě dynamická pole - jedno na text, druhé na čísla long int:

- char *sxlosteksto
- long int *sxlosnombro

V případě požadavku na uložení dalšího klíče (aldonuSxlosilo), je do *sxlosteksto uložen klíč spolu s offsetem (long int) externích dat v datovém souboru

 $^{^{21}}$ v našem případě klíče

a do *sxlosnombro je uložen offset daného klíče od adresy sxlosteksto - tedy od počátku textové oblasti. V případě, že bude jedna nebo druhá oblast zaplněna, je alokována oblast větší o symbolickou konstantu tdimensio2/ ndimensio2 a pomocí standartní funkce memcpy dosavadní data překopírována. Vedle popsané funkce aldonuSxlosilo je funkce dalších souvisejících funkcí následující:

- SXLOSILOJ *inicSxlosiloj(void) vytvoří prázdnou strukturu SXLOSI-LOJ, alokuje počáteční místo pro obě dynamická pole o velikosti (tdi-mensio1/ndimensio1). Dále jsou inicializována ukazovátka nejbližší volné oblasti v obou polích (tekstmntr/nombrmntr) a proměnné udržující aktuální velikost obou polí (tekstdimensio/nombrdimensio).
- rangxiordigi,rangxu,rangxuSxlosiloj tyto tři funkce zajišťují seřazení klíčů pomocí metody merge-sort. Řadí se vlastně pouze čísla v poli *sxlosnombro. Před počátkem řazení je počátek textové oblasti sxlosteksto uložen do globální proměnné rangxitaZono, protože podle textových řetězců v této oblasti je zjištováno správné pořadí čísel v oblasti *sxlosnombro - viz.použití funkce strcmp v rangxiordigi. Vyhýbám se tak zbytečnému předávání dalšího parametru.
- konservuSxlosiloj(FILE *f) tato funkce slouží k uložení obou dynamických
 polí do souboru f. Nejprve se uloží velikost pole *sxlosnombro a pak samotné
 pole *sxlosnombro. Následuje to samé s polem *sxlosteksto.
- surekranigiSxlosiloj(FILE *f) načte ze souboru obě dynamická pole. Tentokrát je již alokována pamět přesně na jejich velikost a přidávání dalších klíčů se již nepředpokládá, takže jsou ukazovátka -mntr již zbytečná.
- **fermuSxlosiloj(SXLOSILOJ **sxl)** uvolní veškerou paměť struktury ****sxl** a nastaví ji na NULL

2.2.2 KONVKODADO - konverze kódování

Slouží k nahrazení českých a esperantských znaků s diakritikou v kódování UTF-8, jejich náhradama v kódování Windows-1250, ISO-8859-2, nebo CP852. Tento objekt je využíván hlavně z funkce ellaboruCSV v souboru vortaro.c.

Struktura KONVKODADO obsahuje dva ukazatele, každý na oblast 83 znaků char -> char *de; char *en. V oblasti *de jsou poskládány dvojice znaků, které mají být v kódování UTF-8 nahrazovány, v oblasti *en jsou na odpovídajících pozicích dvojice, které je nahradí. Obě oblasti jsou ukončeny '\0', takže na ně lze aplikovat standartní funkce na zpracování řetězců. V případě, že se dva znaky nahrazují za jeden, musí být druhým znakem v oblasti *en - znak '\0'. Pokud je při nahrazování druhý znak '\0', funkce konvertuKodado jej přeskočí.

- KONVKODADO* inicKodado(char konverto) tato funkce vytvoří strukturu KONVKODADO a podle parametru konverto ji připraví na konverzi do příslušného kódování.
- char* konvertuKodado(KONVKODADO *kiel, char *kio) podle nastavené konverze *kiel vytvoří nový řetězec, který je výstupem této funkce. Paměť alokována pro ukazatel *kio bude uvolněna.
- void neniiguKodado (KONVKODADO **kiu) odstraní objekt **kiu z paměti a do ukazatele *kiu přiřadí NULL.

2.2.3 KONVERTO - konverze csv-souboru do dat-souboru

Tento objekt lze nalézt v souborech **vortaro**. Struktura **KONVERTO** obsahuje odkaz na vstupní csv-soubor, na výstupní dat-soubor, znak **kodado** označující, jaká konverze kódování se bude používat (parametr pro výše zmíněnou funkci **inicKodado**) a konečně odkaz na dvě struktury **SXLOSILOJ**. Do jedné z nich budou klíče vkládány obráceně²². Důvodem je požadavek na rychlou reakci programu při vyhledávání slov podle koncovky²³. Související funkce k této struktuře:

- KONVERTO* inicKonverto (char *csvNomo, char *datNomo, char kodado) vytvoří novou strukturu KONVERTO, u které zinicializuje oba ukazatele na SXLOSILOJ, soubory připraví na čtení/zápis a do DAT-souboru zapíše jedno číslo typu long int. Nyní je ještě jedno jaké, později bude přepsáno offsetem, o který bude třeba se posunout, abychom přeskočili externí data a dostali se k uloženým strukturám SXLOSILOJ.
- void ellaboruCSV(KONVERTO *konverto) funkce určená pro zpracování csv-souboru. Vstupem je ukazatel na zinicializovanou strukturu KONVERTO, to znamená, že soubory jsou již otevřeny a připraveny pro čtení/zápis. Funkce čte soubor-csv po řádcích, každý řádek se může skládat i z několika záznamů ²⁴ a každý z faktů zase z devíti (NPARTF) textových řetězců. Ve funkci se každý řádek do těchto řetězců rozděluje, první dva (podle kterých se bude vyhledávat) jsou vždy uloženy do struktur konverto->sercxsxlosiloj, konverto->reasercxsxlosiloj, dalších sedm je uloženo do dat-souboru (viz. část funkce s příkazem switch). Funkce ellaboruCSV používá několik pomocných funkcí:
 - * char* reigu Vorton(const char* vorto) - funkce podle textového řetězce vytvoří další, s obráceným pořádkem písmen. Takto obrácené řetězce jsou

 $^{^{22}\,}$ tzn. každý od posledního písmene po první, např. ahoj -> joha

²³ například 'traduko -t eco.'

²⁴ rozuměj faktů - FAKTO

- ukládány do struktury konverto->reasercxsxlosiloj, pomocí merge-sort seřazeny a slouží k rychlému vyhledání hesel podle koncovky.
- * char* partigiSxlosiloj(char **teksto) je volána z funkce ellaboruCSV pro první dva řetězce struktury FAKTO: (sxlosilo1, sxlosilo2). Každá z nich totiž může být složena z několika klíčů, kde každý z nich je ohraničen tečkami (pro esperantské), či čárkami (pro české). Tato funkce za první z nich vloží ukončovací '\0', ukazatel *teksto posune za tuto '\0' a vrátí ukazatel na jeho první znak. Když už žádný další klíč v řetězci není, vrátí NULL. Je tedy možné ji volat opakovaně a jednotlivé klíče ukládat do struktur SXLOSILOJ.
- * char* ceteraLinio(FILE *f, char **linio, char **s, char *cet, KONV-KODADO *kod) s touto funkcí jsem při prvotním návrhu vůbec nepočítal. Její potřeba vznikla v okamžiku, kdy jsem zjistil, že v csv-souboru může být jeden záznam (FAKTO) rozložen do několika řádků (linio ve funkci ellabo-ruCSV). Voláním této funkce je zvětšen buffer linio pro řádku a načtena k němu řádka následující. Po překódování do správné 'češtiny' jsou obě řádky spojeny, jako by tvořily řádku jedinou.

Přiznám se, že na funkci ellaboruCSV nejsem ani trochu pyšný. Její struktura byla tak dlouho doplňována a opravována, až z ní vznikl dlouhý nepřehledný celek. Zřejmě jde o první místo, které by si zasloužilo přepsat, nicméně funguje spolehlivě a rychle...

- void donuKonverto(KONVERTO *k) tato funkce kompletuje všechny nezbytné akce pro konverzi csv->dat do jednoho celku:
 - * ellaboruCSV zpracování csv-souboru, naplnění obou struktur SXLOSILOJ, uložení všech externích struktur do dat-souboru.
 - * rangxuSxlosiloj seřazení obou struktur SXLOSILOJ.
 - * konservuSxlosiloj uložení obou struktur SXLOSILOJ do dat-souboru, tedy hned za externí data uložená funkcí ellaboruCSV. Pozice jejich počátku uložena do montrilo.
 - * **uložení pozice** na začátku dat-souboru se uloží pozice, kde lze nalézt uložené struktury SXLOSILOJ.
- void konvertu(char *tCSVnomo, char *tDATnomo, char kodado) nejvyšší funkce v procesu konverze csv->dat. Pokud je tDATnomo nastaveno na NULL, nastaví se do něj defaultDATsituo, tedy název souboru defaultDATnomo, umístěný ve stejné složce jako náš spuštěný program. Na tento soubor se bude program obracet, pokud nebude výslovně uvedeno jinak²⁵. Pak proběhnou tři základní akce procesu konverze inicKonverto (inicializace struktury)

 $^{^{25}\,}$ přepínačem 'd' lze program nasměrovat na jiný než defaultní soubor

KONVERTO), donuKonverto a fermuKonverto, která uvolní strukturu KONVERTO z paměti.

2.2.4 LISTO - obousměrný seznam

Je objekt, skládající se ze dvou struktur a několika funkcí. První struktura ELE-MENT_LISTO představuje prvek v seznamu. Obsahuje ukazatel na následující (sekva), předcházející (antauxa) a ukazatel na data (void *data). Druhá struktura představuje vlastní seznam, obsahuje ukazatel na první prvek v seznamu (unua), na poslední (lasta) a ukazatel na aktuální prvek (montrilo).

- LISTO* inicListo (void) vytvoří a zinicializuje novou strukturu LISTO.
- int sekvaListo(LISTO *1) / auntauxaListo posun vnitřního ukazatele montrilo na další/předchozí prvek. Vrací 0, pokud je parametr 1 nastaven na NULL
- void sekvaRingoListo(LISTO *l) / antauxaRingoListo jako sekvaListo/antauxaListo, jen pokud dojde na konec/začátek seznamu, přejde opět na začátek/konec.
- int setListo(LISTO *l,long int wh) nastaví absolutní pozici vnitřního ukazatele montrilo. Například setListo(l,1) nastaví ukazatel na první prvek v seznamu.
- void* nulListo(LISTO *l, ELEMENT_LISTO *kiu) vyřadí ze seznamu prvek, na který ukazuje parametr kiu a ukazatel na jeho data se stane návratovou hodnotou funkce.
- void* nulTutaListo(LISTO *l) volá opakovaně nulListo pro první prvek v seznamu, dokud není prázdný. Na vrácená data je volána funkce free, takže by data neměla obsahovat další ukazatele. V našem programu je LISTO používán ukládání čísel long int (viz.funkce lantaTraduko v souboru vortaro.c), takže tuto funkci lze použít.
- void* leguMontriloListo(LISTO *l) vrátí data²⁶, která jsou přístupná přes ukazatel montrilo. ELEMENT LISTO spolu s daty ponechá v seznamu.
- void neniiguListo(LISTO **l) odstraní celý seznam z paměti, do ukazatele
 *1 je přiřazen NULL.
- cxuMalplenaListo(l) makro, které jak již název napovídá, vrací nenulovou hodnotu (pravdu) pokud není LIST *1 prázdný.

²⁶ v našem programu jde o offset, číslo typu long int

2.2.5 TRADUKADO - překládání

Úkolem objektu²⁷ je vlastní proces vyhledávání požadovaných hesel a oznamování výsledku uživateli.

Struktura TRADUKADO obsahuje především ukazatel na datový soubor, ve kterém bude hledat (DATdosiero), dva ukazatele na struktury SXLOSILOJ - jedna pro vyhledávání hesel, které začínají znaky", ',' (sercxsxlosiloj), druhá pro ty, které zmíněnými znaky končí. Třetí ukazatel SXLOSILOJ *lastasercxsxlosiloj slouží pouze k upamatování, který ze dvou předchozích je aktuálně pro vyhledávání použit - tzn.který bude použit pro vyhledávání sousedů již nalezeného. Pro toto vyhledávání sousedů slouží i ukazovátko montrilo, ve kterém je pořadí právě nalezeného klíče v příslušné struktuře SXLOSILOJ. Poslední část struktury TRADUKADO, je LISTO *sercxitaj. Jedná se o oboustranný seznam, do kterého jsou ukládána nalezená hesla v případě, kdy za sousedy nalezeného hesla nelze považovat sousedy v pořadí sercxsxlosiloj, ani v pořadí resercxsxlosiloj. K tomu dojde tehdy, když na začátku ani na konci vyhledávaného hesla uživatel nezadá jeden ze znaků ", ','. Při tomto vyhledávání pak nelze využít primárně seřazených struktur SERCXSXLOSILOJ, a musí se porovnávat jedno heslo za druhým - viz.funkce lantaTraduko.

- TRADUKADO* inicTradukado(char *aDATnomo) vytvoří a vrátí zinicializovanou strukturu TRADUKADO. V případě, že aDATnomo je NULL, je za datový soubor považován ten, který jehož umístění je uloženo v defaultDATsituo. Na začátku datového souboru je uloženo číslo long int, o které je třeba se pousunout, abychom se dostali k uloženým strukturám SXLOSILOJ. K načtení těchto struktur slouží již výše popsané metody surekranigiSxlosiloj.
- FAKTO* leguFakto(FILE *f) předpokládá, že je soubor *f otevřen a čtecí pozice je na počátku sedmi textových řetězců²⁸, které se mají přečíst. Každý z těchto řetězců byl uložen pomocí makra cpString v souboru malloko.h takže se nejdříve načte velikost řetězce do proměnné 1, následně se podle této velikosti se alokuje paměť a čte příslušný počet znaků. Načtené řetězce jsou vráceny jako ukazatel *FAKTO.
- FAKTO* traduku(TRADUKADO *t, char *vorto) podle zinicializované struktury TRADUKADO nalezne heslo vorto a vrátí externí data s tímto heslem související. Nejprve se zjišťuje, jestli na začátku, nebo na konci hledaného slova není jeden ze znaků '.', ','. Pokud ano, je do ukazatele lastasercxsxlosiloj nastaven správný z obou klíčů a metodou 'dělení intervalů' je heslo vyhledáno. Pokud ne, pak nelze využít primárního seřazení ani v jednom z nich a je potřeba

 $^{^{27}\,}$ rozuměj struktury TRADUKADO a funkcí s ní zpřízněných

²⁸ viz. ENUMFAKTO ve 'vortaro.h': vortradiko, esperante, fonto, fako, cxehxe, noto, komparu

porovnávat hesla - jedno za druhým, o což se stará funkce lantaTraduko. Funkce preparuDATdosiero, zajišťuje nastavení čtecí pozice v dat-souboru a funkce leguFakto vrátí příslušná data²⁹.

- void lantaTraduko(TRADUKADO *t, char *vorto) prochází jeden klíč za druhým a v případě shody uloží offset pro vyhledání externích dat, do seznamu LISTO *sercxitaj, který je součástí struktury TRADUKADO. Vnitřní ukazovátko tohoto seznamu je před opuštěním funkce nastaveno na první uložený prvek, protože právě ten má být jako první zobrazen.
- void impresuApudulojn(TRADUKADO *t, char *vorto) vytiskne na konsoli všechny sousedy nalezeného hesla, která ještě vyhovují zadanému požadavku. Pokud bylo heslo nalezeno pomocí lantaTraduko, bude se procházet pouze seznam LISTO *sercxitaj a pro každou položku se:
 - * preparuDATdosiero, leguFakto načtou externí data související s položkou, na kterou ukazuje interní ukazovátko seznamu LIST.
 - * impresuFakton vytiskne načtená externí data³⁰
 - * neniiguFakton uvolní načtená data z paměti
 - * sekvaListo posun interního ukazovátka seznamu LIST na další položku

Pokud šlo pro vyhledání hesla využít jeden ze dvou primárně seřazených klíčů, provede se následující:

- * sercxataVorto při vyhledávání podle reasercxsxlosiloj je potřeba vyhledávané heslo také obrátit (reiguVorton), v opačném případě se pouze okopíruje řetězec vorto (viz.cpString)
- * přeskočí se všechny klíče, které ukazují na stejná externí data³¹
- * pokud aktuální heslo ještě vyhovuje řetězci sercxataVorto, vytiskne se
- * poslední dva body se opakují, dokud heslo vyhovuje a nedošlo se do konce Funkce impresuApudulojn se používá pouze v neinteraktivním režimu, kdy je potřeba jednorázově dohledat další vyhovující položky.
- void tradukadoInterakte (TRADUKADO *t) zajištuje základní funkci programu v interaktivním režimu. V cyklu se čte vstup od uživatele a podle stisknutých kláves 'n', 'h', 'l' dochází k vyhledání zadaného hesla³², nebo k posunu

²⁹ tedy překlad daného hesla

³⁰ tedy překlad hesla

³¹ viz.prázdný cyklus while

³² viz.funkce traduku

na sousední hesla (irulefte/irudekstre). Ukončení cyklu lze provést stiskem '\021', '\006' (ctrl+Q/F).

- void tradukadoNoInterakte (TRADUKADO *t, char *vorto) nejvyšší funkce, která zajišťuje funkci překladu v neinteraktivním režimu:
 - * impresuTitolon vytiskne výrazněji zadané heslo
 - * traduku překlad hesla
 - * impresuFakton výtisk překladu
 - * neniiguFakton uvolnění překladu z haldy
 - * impresuApudulojn vytiskne vyhovující okolí viz.popis výše.

2.2.6 MemArangxo - kontrolní systém uvolnění všech alokovaných bloků v haldě

Pro spuštění kontrolního systému musí být splněny následující podmínky:

- Linux program musí být spuštěn pod operačním systémem, který poskytuje prostřednictvím standartní knihovny malloc.h strukturu mallinfo(), pomocí které při každé (de)alokaci zjišťuji velikost alokované/uvolněné paměti. Na platformě Win by bylo potřeba použít poněkud jiné prostředky, zdá se mi nicméně zbytečné konstruovat kontrolní mechanizmus dublovaně.
- **DEBUG** musí být definována tato symbolická konstanta. V hlavičkovém souboru malloko.h je potřeba přepsat konstantu NDEBUG na DEBUG. Pokud zůstává definováno NDEBUG, jsou všechny funkce miaMalloc, miaFree nahrazeny za standartní malloc, free a funkce inicMemArangxo, finMemArangxo jsou nahrazeny středníkem viz.malloko.h.
- erarsercxilo.txt v adresáři, kde se nachází program, lze tento soubor otevřít
 pro zápis. Sem bude program zapisovat při každé (de)alokaci velikost paměti.
 Na posledním řádku nám buď pogratuluje, nebo vyjádří soustrast pokud zůstane
 nějaká část paměti neuvolněna.

Základní funkce:

- void inicMemArangxo() voláno na začátku programu, založí soubor erarsercxilo.txt a vynuluje globální proměnnou sumo, která představuje celkovou velikost alokované paměti.
- void* miaMalloc(char *noto, size_t dimensio)/miaFree() volá se místo standartního malloc/free. Rozdílem složek uordblks ze struktury mallinfo před a po volání standartního malloc se získá velikost (de)alokovaného prostoru.

Tato velikost je přičtena/odečtena k/od proměnné sumo a spolu s poznámkou noto zapsána do souboru erarsercxilo.txt.

• void finMemArangxo() - do souboru erarsercxilo.txt je zapsáno závěrečné zhodnocení podle toho, jestli je proměnná sumo nulová a soubor je uzavřen.

2.2.7 Symbolické konstanty a makra

- NDEBUG³³ pokud je definována, nebude fungovat kontrolní systém MemArangxo a program se také vyhne několika kontrolním výpisům. Opak dosáhnete přepsáním na DEBUG.
- miaFopen(variablo,nomo,parametro)³³ volání standartní funkce variablo=fopen(nomo,parametro), pokud se nepovede soubor otevřít, ukončí program se slušným chybovým hlášením.
- miaFclose(variablo)³³ volání standartní funkce fclose(variablo), pokud se nepovede soubor zavřít, ukončí program se slušným chybovým hlášením.
- **cpString(t,f)**³³ makro, které alokuje na ukazatel t tak velké množství paměti, aby do něj šlo překopírovat text, na který ukazuje f a samozřejmě také tuto kopii provede.
- LINLONGO 33 nastaveno možná zbytečně opatrně na 1000, představuje maximální počet předpokládaných znaků na jeden řádek. Používá se k alokaci paměti při konverzi csv->dat 34
- **NPARTF**³⁵- počet položek v jednom záznamu³⁶ ve slovníku, pro který je program 'vortaro' vytvořen je tento počet 9.
- VORTOLONGO³⁵ nejdelší výraz, jaký se předpokládá pro vyhledávání. Také možná trochu moc opatrně nastaveno na 100.
- **defaultDATnomo**³⁵ nastaveno na 'espvortaro.dat', jde o název souboru, na který se bude program obracet o data, pokud nebude stanoveno přepínačem 'd' jinak.

 $^{^{33}}$ definována v malloko.h

³⁴ viz.ellaboruCSV, ceteraLinio

 $^{^{35}}$ definována v vortaro.h

³⁶ záznam alias FAKTO, viz.ENUMFAKTO ve vortaro.h

- defaultDATsituo³⁵ absolutní cesta v adresářové struktuře k souboru defaultDATnomo, včetně samotného jména souboru. Tento textový řetězec je inicializován prostřednictvím funkce trovuDATsituon, která je volána z hlavní funkce main.
- **kusxiguTeksto**(**t**,**d**)³⁵ slouží k uložení textového řetězce, na který ukazuje ukazatel **t** do souboru FILE ***d**. Nejprve se uloží délka řetězce³⁷ a pak samotný řetězec bez koncového '\0'.
- leguTeksto(t,d)³⁵ pro ukazatel t alokuje paměť a přečte do ní text ze souboru d uložený pomocí kusxiguTeksto.
- leguLONGINTpostSTR(str,li)³⁵ str je ukazatel na textový řetězec, za jehož ukončovacím znakem '\0' je uloženo číslo typu long int. Na toto číslo bude nasměrován ukazatel li.
- NOMOENUMFAKTOn³⁵ zde jsou uloženy názvy jednotlivých částí v záznamu. Využívá se při tisku překladu viz funkce impresunomoenumfakto(inti).
- ordo(i)³⁵ využívána ve funkci impresuFakton pro uspořádání výstupu. Díky tomuto makru se prohodí při tisku položka 'Fonto' s položkou 'Cxehxe'.
- **tdimensio/ndimensio**³⁸ jsou konstanty, určující velikost paměti, kterou bude alokovat objekt³⁹ SXLOSILOJ. Více informací v kapitole 'SXLOSILOJ klíče'

 $^{^{37}}$ pro t==NULL je délka také 0

³⁸ definována v sxlosiloj.h

 $^{^{39}}$ rozuměj struktury ${\tt SXLOSILOJ}$ a funkcí s ní zpřízněných

3 Rejstřík

%PATH% 6, 8	f
ĉeĥe 11	FAKTO 17, 18, 20
ŝlosilo1 11	fermuKonverto 19
ŝlosilo2 11	fermuSxlosiloj 16
vortaro 5	finMemArangxo 22, 23
_vortaro.exe 8	fonto 11
	free 22
a	
aDATnomo 20	i
aldonuSxlosilo 14, 15, 16	impresuApudulojn 21, 22
alLin 15	impresuFakton 21, 22
alWin 15	impresuTitolon 22
antauxaListo 19	inicKodado 17, 17
antauxaRingoListo 19	inicKonverto 17, 18
auntauxaListo 19	inicListo 19
	inicMemArangxo 22
c	inicSxlosiloj 16
ceteraLinio 18	inicTradukado 20
cpString 20, 21	Instalace 4, 6, 8
$\operatorname{cpString}(t,f)$ 23	instalace 10
cxuMalplenaListo 19	instalurapide.win.bat 15
	instvort.lin 15
d	instvort.win.bat 15
DATdosiero 20	integrace 3
DEBUG 22	irudekstre 22
defaultDATnomo 18, 23	irulefte 22
defaultDATsituo 18, 20, 24	
Dekomprimace 4, 6, 7	k
dekomprimace 9	kodado 14, 17
donuKonverto 18, 19	komparu 11
401412011/01/0	Kompilace 4, 8
e	konservuSxlosiloj 14, 16, 18
ELEMENT LISTO 19	KONVERTO 2
ellaboruCSV 16, 17, 18	konverto 17
erarsercxilo.txt 22, 23	KONVERTO 17, 19
esperante 11	konvertu 18
EspSlovnik.csv 5, 7, 9, 10, 15	konvertuKodado 17
espvortaro.dat 5, 7, 12	Konverze datového souboru 5, 7, 9, 10
5, , 12	KONVKODADO 2, 16
	,

kusxiguTeksto(t,d) 24	nombrmntr 16	
	NOMOENUMFAKTOn 24	
1	noto 11, 23	
lantaTraduko 19, 20, 21	NPARTF 17, 23	
lastasercxsxlosiloj 20	nulListo 19	
leguFakto 20, 21	nulTutaListo 19	
leguLONGINTpostSTR(str,li) 24		
leguMontriloListo 19	0	
leguTeksto(t,d) 24	OpenOffice 5, 9, 10	
linio 18	ordo(i) 24	
LINLONGO 23	()	
LIST 21	p	
LISTO 2	partigiSxlosiloj 18	
listo 14	Použití programu 2, 11	
LISTO 19	preparuDATdosiero 21	
	purigu.lin 15	
m	purigu.win.bat 15	
makra 2, 23	přenositelnost 3	
malinstvort.lin 5	přepínač '-k' 10, 12	
malinstvort.win.bat 7, 9	přepínač '-kc' 9, 10	
mallinfo 22	přepínač '-ki' 5, 10	
mallinfo() 14, 22	přepínač '-ku' 5	
malloc 22	přepínač '-kw' 10	
malloc.h 22	přepínač '-t' 11	
malloko 14	přepínač '-t(i)d' 13	
malloko.h 20, 22	přepínač '-ti' 12	
MemArangxo 2, 22	Případná odinstalace 5, 7, 9	
miaFclose(variablo) 23	-	
miaFopen(variablo,nomo,parametro)	r	
23	rangxiordigi 16	
miaFree 22	rangxitaZono 16	
miaMalloc 22	rangxu 16	
	rangxuSxlosiloj 14, 16, 18	
n	reasercxsxlosiloj 17, 18, 21	
NDEBUG 22, 23	reiguVorton 17, 21	
ndimensio 24	resercxsxlosiloj 20	
ndimensio1 16	rychlost 3	
ndimensio2 16	v	
neniiguFakton 21, 22	S	
neniiguKodado 17	sekvaListo 19, 21	
neniiguListo 19	sekvaRingoListo 19	
nombrdimensio 16	sercxataVorto 21	

sercxitaj 20, 21 tdimensio2 16 tekstdimensio 16 sercxsxlosiloj 17, 20 SERCXSXLOSILOJ 20 tekstmntr 16 setListo 19 TRADUKADO 2, 20, 21 sumo 22, 23 tradukadoInterakte 21 tradukadoNoInterakte 22 surekranigiSxlosiloj 14, 16, 20 sxlosilo1 18 traduku 20, 22 sxlosilo2 18 SXLOSILOJ 2 \mathbf{u} uordblks 22 sxlosiloj 14 SXLOSILOJ 14, 15, 16, 17, 18, 20 sxlosnombro 15, 16 Vortaro 5, 6, 7, 7, 9, 9, 10 sxlosteksto 15, 16 Symbolické konstanty 2, 23 vortaro 17 vortaro.c 14, 16, 19 vortdosiero 5, 12 \mathbf{t} tDATnomo 18 VORTOLONGO 23 tdimensio 24vortradiko 11 tdimensio1 16